

Avocatul general Campos Sánchez-Bordona: agravarea deficiențelor generalizate care afectează independența justiției în Polonia nu justifică neexecutarea automată a tuturor mandatelor europene de arestare provenite din acest stat membru

Decizia-cadru privind mandatul european de arestare¹ („Decizia-cadru”) prevede o serie de situații în care trebuie să se refuze executarea unui mandat european de arestare („MEA”). Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței Curții, executarea unui MEA se poate suspenda de asemenea dacă se stabilește existența unui risc real ca, în cazul predării persoanei căutate, să se poată încălca drepturile fundamentale ale acesteia.

În hotărârea sa *Minister for Justice and Equality*², pronunțată în contextul reformelor sistemului judiciar polonez, Curtea a declarat că printre aceste drepturi se numără și dreptul la un proces echitabil, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („carta”)³. În temeiul acestei hotărâri, autoritatea judiciară de executare trebuie să verifice, mai întâi, dacă există un risc real ca acel drept să fie încălcat ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate care afectează independența organelor judiciare ale statului emitent al MEA. În al doilea rând, trebuie să verifice, în plus, concret și precis, dacă există motive serioase și întemeiate pentru a se considera că, în cazul predării persoanei căutate, ar putea fi încălcat dreptul acesteia la un proces echitabil. Astfel, în pofida gravității deficiențelor din momentul respectiv, Curtea a înlăturat posibilitatea ca autoritatea judiciară de executare să refuze automat și nediferențiat executarea oricărui MEA emis de instanțele poloneze.

Officier van justitie (procurorul, Țările de Jos) a sesizat rechtbank Amsterdam ((Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) cu o cerere de executare a două mandate europene de arestare emise de două instanțe poloneze diferite pentru predarea a două persoane. Scopul primului mandat este exercitarea unor acțiuni penale, iar cel al celui de-al doilea, executarea unei pedepse privative de libertate.

Rechtbank Amsterdam arată că, după pronunțarea Hotărârii *Minister for Justice and Equality*, a considerat că în Polonia exista un risc real de a se aduce atingere dreptului la un proces echitabil, ca urmare a deficiențelor sistemice sau generalizate care afectează independența puterii judiciare a acestui stat membru, astfel încât a ajuns să aprecieze MEA emise de organele judiciare poloneze din dubla perspectivă stabilită de hotărârea menționată. Confruntat cu agravarea ulterioară a acestor deficiențe în administrarea justiției în Polonia, rechtbank Amsterdam a sesizat Curtea cu o trimitere preliminară, solicitând să se stabilească dacă circumstanțele actuale ar justifica să se refuze predarea solicitată de o instanță din țara respectivă, fără a fi nevoie să se efectueze o examinare detaliată a circumstanțelor specifice ale fiecărui MAE. În opinia sa,

¹ Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24).

² Hotărârea din 25 iulie 2018, *Minister for Justice and Equality* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586); a se vedea [CP n.º 113/18](#)).

³ Cealaltă ipoteză de încălcare a unui drept fundamental asupra căruia Curtea s-a pronunțat până acum este riscul ca persoana căutată să fie supusă unui tratament inuman sau degradant, cu încălcarea articolului 4 din cartă. Hotărârea din 5 aprilie 2016, cauzele conexate Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, a se vedea [CP 36/16](#)).

reforme juridice aprobate în Polonia în ultimele luni sunt de așa natură încât niciunei persoane acuzate în fața instanțelor acestui stat membru nu îi este garantat dreptul la o instanță judecătorească independentă. În consecință, consideră că este posibil să refuze executarea unui MEA, fără să examineze în mod specific dacă deficiențele sistemice au consecințe negative pentru organele jurisdicționale *specifice* care trebuie să urmărească persoana căutată și dacă această persoană, ca urmare a situației sale personale, este expusă unui risc real de încălcare a dreptului său la un proces echitabil.

În concluziile sale prezentate astăzi cu privire la aceste cauze, **avocatul general Manuel Campos Sánchez-Bordona** amintește că **cooperarea judiciară în materie penală este construită pe principiile recunoașterii reciproce și încrederii** între statele membre, și că **refuzul de a executa un MEA este un *răspuns excepțional* care trebuie să se aplice unor împrejurări excepționale** care, prin gravitatea lor, impun o limitare a acestor principii. Printre aceste „împrejurări excepționale” se numără, efectiv, riscul real de încălcare a dreptului fundamental al persoanei respective la un proces echitabil, derivat din existența unor „deficiențe sistemice sau generalizate” în statul membru emitent în raport cu independența instanțelor sale. Cu toate acestea, domnul Campos Sánchez Bordona consideră că **acest *răspuns excepțional* are limitele sale și că nu ajunge să impună neexecutarea automată a oricărui MEA emis de autoritatea judiciară a statului membru care suferă de deficiențe sistemice sau generalizate.**

Avocatul general insistă asupra faptului că refuzul executării unui MAE pentru alte motive decât cele prevăzute în decizia-cadru trebuie să implice o examinare riguroasă în două etape impusă de Hotărârea *Minister for Justice and Equality*. În opinia sa, **refuzul executării tuturor MEA emise de un stat membru, înlăturând-se a doua etapă a acestei duble examinări, ar determina, probabil, impunitatea pentru numeroase infracțiuni și ar putea aduce atingere drepturilor victimelor.** Ar putea fi înțeleasă, în plus, ca o dezavuare a activității profesionale a *tuturor* judecătorilor polonezi care se străduiesc să utilizeze mecanismele de cooperare judiciară prevăzute de decizia-cadru.

Avocatul general semnalează că, **chiar dacă amenințarea la adresa independenței instanțelor poloneze s-ar fi putut agrava, nu este totuși posibilă suspendarea automată și nediferențiată a aplicării deciziei-cadru cu privire la vreunul dintre MEA emise de acestea.** Astfel, a refuza în mod automat orice executare echivalează, pur și simplu, cu neaplicarea deciziei-cadru. Avocatul general amintește că, după cum a afirmat Curtea în Hotărârea *Minister for Justice and Equality*, **un asemenea refuz este posibil numai în ipoteza în care Consiliul European declară o încălcare gravă și persistentă de către statul membru emitent a valorilor statului de drept, enunțate la articolul 2 TUE, pe care se întemeiază Uniunea Europeană.** În acest ultim caz nu ar fi vorba despre funcționarea incorectă a unui regim de garantare a drepturilor, ci chiar despre dispariția condițiilor în care un sistem judiciar poate proteja principiile statului de drept.

În opinia avocatului general, **deficiențele sistemice sau generalizate care pot fi identificate în raport cu independența instanțelor poloneze nu le privează pe acestea din urmă de caracterul lor de organe jurisdicționale.** Ele își păstrează acest caracter chiar dacă independența puterii judecătorești este amenințată. **În prezența unei agravări a acestor deficiențe și în lipsa unei constatări formale a acestora de către Consiliul European, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) va trebui să examineze extrem de riguros împrejurările MEA a cărui executare îi este solicitată, dar nu este exonerat de obligația de a efectua această examinare specială.** Avocatul general semnalează, în această privință că organul jurisdicțional menționat nu pare să fi avut, în aceste cazuri, niciun motiv, dintre cele prevăzute de decizia-cadru, să refuze executarea MEA. În plus, având în vedere situația personală a persoanelor căutate, natura infracțiunilor care le sunt imputate și contextele care au motivat MEA, rechtbak Amsterdam exclude riscul unei ingerințe nejustificate în urmărirea penală a acestora.

În final, **avocatul general consideră că nu este relevant dacă agravarea acestor deficiențe sistemice sau generalizate privind independența instanțelor din statul membru emitent a avut loc înainte sau după emiterea MEA.** Determinant este faptul că autoritatea judiciară

emitentă (chemată să se pronunțe cu privire la soarta persoanei căutate, odată ce predarea acestuia a fost efectuată) își păstrează independența pentru a se pronunța, fără ingerințe externe, amenințări sau presiuni, cu privire la situația respectivei persoane. În mod evident, riscul de încălcare a dreptului fundamental la un proces echitabil este diminuat în cazul în care MEA este emis în vederea executării unei pedepse privative de libertate la care a fost condamnată persoana căutată într-un moment în care nu exista nicio îndoială cu privire la independența instanței penale care a pronunțat sentința.

MENTIUNE: Concluziile avocatului general nu sunt obligatorii pentru Curtea de Justiție. Misiunea avocaților generali este de a propune Curții, în deplină independență, o soluție juridică în cauza care le este atribuită. Judecătorii Curții urmează să delibereze în această cauză. Hotărârea va fi pronunțată la o dată ulterioară.

MENTIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al concluziilor se publică pe site-ul CURIA în ziua lecturii.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106